

Põhja-Pärnumaa valla 2026. aasta eelarve seletuskiri

Põhja-Pärnumaa valla 2026. aasta eelarve koostamise aluseks on kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus, Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu 19. veebruari 2020. a määrus nr 10 „Põhja-Pärnumaa valla finantsjuhtimise kord“, Põhja-Pärnumaa valla arengukava aastani 2030 ning Põhja-Pärnumaa valla eelarvestrateegia aastateks 2026-2029.

Arengukava kohaselt on valla strateegiline eesmärk muuta vald atraktiivsemaks noortele peredele ja ettevõtetele. Inimeste ja ettevõtete huvi Põhja-Pärnumaa vastu on kasvanud tänu roheenergia valdkonna arengutele ning tulevaste tööstusparkide rajamisele. Nii muutubki meie vald atraktiivsemaks suuremat lisandväärtust pakkuvatele ettevõtetele, kes on huvitatud meie vallas tegutsemisest ning vajavad selleks ka kohalikku tööjõudu. Valla jaoks on prioriteetne fookuseerida tegevused suunal, mis tagaks valla elanike, maksumaksjate arvu kasvu. Selleks, et parendada avalike kvaliteetsete teenuste kättesaadavust vallas, arendame välja atraktiivsemad tõmbekeskused. Õpilaste arvu suurendamiseks lasteaedades ja koolides investeerime täiendavate ruumimahtude loomisesse. Arendame välja kaasaegse avaliku ruumi, infrastruktuuri ning vallasisese transpordi tõmbekeskustesse jõudmiseks. Enamus suured külakogukonnad tõmbekeskustest jäävad 7 km kaugusele. Panustame kogukonnakeskuste arendamisesse, mille tulemusel paranevad vabaaja veetmise ning sportimise võimalused. Jätkub valla omandis oleva mittevajaliku kinnisvara ülevaatamine, et leida lahendused kasutuses mitteolevate hoonete tuleviku osas. Hoonete kontekstis on oluline fookus energiatõhususel. Avalike teenuste osutamisel nullenergia hoonete suunas liikumine on vallale oluline kokkuhoiupunkt. Eesmärk on tagada elanikkonnale võimalikult kodulähedases keskkonnas sotsiaalteenuste kättesaadavus ning toetada lastega perede heaolu.

Eelarve koostatakse tekkepõhiselt ja viieosalisena:

- põhitegevuse tulud
- põhitegevuse kulud
- investeerimistegevus
- finantseerimistegevus
- likviidsete varade muutus

Tekkepõhises eelarves kajastatakse majandustehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarve peab olema tasakaalus, st põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud peavad olema tasakaalus, neile liidetakse investeerimistegevuse eelarveosa ja finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma ning likviidsete varade muutus, mis kokku moodustab eelarve tulemi. Eelarve on tasakaalus, kui eelarve tulem võrdub nulliga. Eelarve on ülejäägis, kui eelarve tulem on positiivne ja eelarve on puudujäägis, kui eelarve tulem on negatiivne.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt on omavalitsusüksuse ülesandeks korraldada antud vallas või linnas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, vallasisest ühistransporti ning valla teede korrashoidu, juhul kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita. Samuti

koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvialakoolide, raamatukogude, rahvamajade, spordibaaside, turva- ja hooldekodude ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist. Nimetatud asutuste osas võidakse seadusega ette näha teatud kulude katmist kas riigieelarvest või muudest allikatest.

Põhja-Pärnumaa vallas on kolm alevit ja 86 küla. Halduskeskused asuvad Vändras, Pärnu-Jaagupis ja Tootsis. Elanike arv väheneb ca 100 inimese võrra aastas. Viimasel aastal on Põhja-Pärnumaa valda tulnud elama rohkem inimesi kui siit lahkunud. Elanike arvu langust mõjutab negatiivne iive. 2025. aasta 31. detsembri seisuga elas Põhja-Pärnumaa vallas 7746 inimest. Vallavalitsus on seadnud oma eesmärgiks valla elanike väljavoo pidurdamise ja pööramise elanike arvu tõusule.

Põhja-Pärnumaa valla 2026. aasta eelarve lähtepositsiooniks on 2025. aasta eelarve täitmine (Tabel 1). Põhitegevuse tulude mahuks on 2026. a eelarvesse planeeritud 20,7 miljonit eurot, mis on ca 6% suurem 2025. aasta eelarve täitmisest. Põhitegevuse kulude maht on 19,5 miljonit eurot, kasv 6%. Investeeringutegevuse tulud on 100 000 eurot ja kulud ca 900 000 eurot. Finantseeringutegevuse eelarveosa kajastab laenudega seonduvat – investeeringutegevuse katteks on plaanis võtta laenu 500 000 eurot ja laenude tagasimaksud on summas 918 321 eurot. Likviidset vara plaanis kasutusele võtta ei ole.

Tabel 1. Põhja-Pärnumaa valla eelarved osade lõikes 2024-2026

Eelarve osa	Täitmine 2024	Täitmine 2025	Eelarve projekt 2026	% 2026 vs 2025
Põhitegevuse tulud	18 402 371	19 532 020	20 746 463	106%
Põhitegevuse kulud	-17 538 577	-18 540 412	- 19 580 242	106%
Investeeringutegevuse tulud	107 326	198 443	98 000	49%
Investeeringutegevuse kulud	-964 605	-813 904	-845 900	104%
Finantseeringutegevus	199 441	-189 009	-418 321	
Likviidsete varade muutus	0	0	0	

Põhja-Pärnumaa vallal on käesoleval hetkel 22 hallatavat asutust, neist 10 haridusasutust, 6 kultuuriasutust, 3 sotsiaalhoolekandeadasutust, 2 spordikeskust ja noorsootöökeskus.

Eelarve põhitegevuse tulude osas jaotatakse tulud majandusliku sisu järgi järgmisteks liikideks:

- 1) maksutulud;
- 2) tulud teenuste osutamisest;
- 3) saadavad toetused;
- 4) muud tegevustulud.

Eelarve põhitegevuse tulused on 2026. aasta eelarvesse planeeritud kokku 20,7 miljonit eurot, mis on 6% rohkem 2025. aastal laekunud põhitegevuse tuludest (Tabel 2).

Tabel 2. Põhja-Pärnumaa valla põhitegevuse tulud

Tulu liik	Täitmine 2024	Täitmine 2025	Eelarve projekt 2026	% 2026 vs 2025
Põhitegevuse tulud	18 402 371	19 532 020	20 746 463	106%
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	8 879 472	9 535 772	10 140 145	106%
Kaupade ja teenuste müük	2 771 114	2 847 550	3 202 663	112%
Saadud toetused	6 461 165	6 635 954	6 628 655	100%
Muud tulud	290 620	512 744	775 000	151%

Põhja-Pärnumaa valla maksutulud on ca 10 miljonit eurot (ca 50% põhitegevuse tuludest) ja suurenevad prognoosi kohaselt ca 6,3% 2025. aastaga võrreldes, sh üksikisiku tulumaksu laekumine suureneb ca 6%. Alates 01.01.2026 eraldatakse 10,64% riigile laekuvatest tulumaksuga maksustatavatest väljamaksetest kohalike omavalitsuste tulubaasi. Sellele lisandu kohalikele omavalitsustele riiklikust pensionist eraldatav tulumaksumäär 8,5%. (2024. aastal olid need eraldised vastavalt 11,89 ja 2,5% ning 2025. aastal 11,29 ja 5,5%).

Eeloleva perioodi maksutulude planeerimisel on oluliseks näitajaks maksumaksjate arv. Keskmise maksumaksjate arv oli 2024. aastal 3512, 2025. aastal on olnud see ca 3490. Keskmise väljamakse Põhja-Pärnumaa valla maksumaksja kohta oli 2025. aastal 1647 eurot, 2024. aastal 1574 eurot (tõus 4,6%).

Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu on 17.09.2025 võtnud vastu määruse "Maamaksumäärade, maamaksu aastase tõusu piirmäära ja kodualuse maa maksusoodustuse kehtestamine", millega maamaksumäärad, maamaksu aastase tõusu piirmäär ja kodualuse maa maksusoodustus on kehtestatud tähtajatult.

Maamaksumäärade osas 2026. aastaks muudatusi ei tehtud, jäävad kehtima samad maamaksumäärad, mis olid 2025. aastal. Kohalikul omavalitsusel on 2026. aastast õigus lisaks piirmääradele otsustada maamaksu aastase tõusu piirmäär ja kodualuse maa maksusoodustus. Põhja-Pärnumaa vallas hakkab 2026. aastast kehtima aastase kasvu piirmäär 10% või 5 eurot (juhul kui 10% on alla 5 euro) ja kodualuse maa maksusoodustus kuni 1000 eurot. Tulenevalt eeltoodust on 2026. aastal maamaksu laekumiste tõus võrreldes 2025. aasta eelarvega ca 20 000 eurot, kogu laekumine eeldatavalt 490 000 eurot.

Reklaamimaks on ainus kohalik maks, mis kehtib ainult endise Halinga valla territooriumil ja selle laekumine on vähese tähtsusega – 2026. aastaks prognoositud summas 845 eurot.

Tulud teenuste osutamisest (Tabel 3) tõusevad prognoosi kohaselt ca 12% võrra 2025. aasta eelarve täitmisega võrreldes ja on 2026. aastal prognoositavalt ca 3,2 miljonit eurot (15% põhitegevuse tuludest).

Kultuuriasutuste omatulud tõusevad ca 15%. Haridusasutuste omatulud suurenevad kokku ca 12%. Õppetasud on Põhja-Pärnumaa vallas seotud riigi poolt kehtestatud töötasu alammääraga, mis on alates 01. aprillist 2026 946 eurot. Lasteaedades vanemate poolt kaetav osa on Põhja-Pärnumaa vallas 8% töötasu alammäärast, kusjuures alandatud on teise lapse eest võetavat osalustasu 60%le endise 75% asemel. Kolmas ja järgnevad lapsed on

osalustasust vabastatud. Muusikakoolides on õppetasu suuruseks 5% kehtivast töötasu alammäärast.

Sotsiaalhoolekandeesutuste omatulud tõusevad teenuste omahinna kasvust tingituna ca 12%.

Tabel 3. Põhitegevuse tulud teenuste osutamisest tegevusvaldkondade kaupa

Tegevusvaldkond	Täitmine 2024	Täitmine 2025	Eelarve projekt 2026	% 2026 vs 2025
32 Kaupade ja teenuste müük	2 771 114	2 847 550	3 202 663	112%
01 Üldised valitsussektori teenused	19 260	22 592	21 564	95%
04 Majandus	48	299	100	33%
05 Keskkonnakaitse	32	0	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	84 309	41 156	53 350	130%
08 Vaba aeg, kultuur, religioon	178 877	164 459	188 970	115%
09 Haridus	781 612	787 996	882 433	112%
10 Sotsiaalne kaitse	1 706 976	1 831 049	2 056 246	112%

Riigipoolsed toetus- ja tasandusfondi eraldised on 2026. aasta eelarve projektis kajastatud Vabariigi Valitsuse poolt korraldusega nr 42 26.02.2026 kinnitatud mahus.

Sihotstarbelised toetused muudelt residentidelt tegevuskuludeks sõltuvad projektitööst ja erinevate meetmete avanemisest.

Muude tulude grupis on maavarade (põhiliselt turvas ja dolomiit) kaevandusõiguse tasu üksikisiku tulumaksu ja maamaksu kõrval kolmas suurem Põhja-Pärnumaa valla omatulu allikas. 2025. aastal laekus eelarvesse kokku 512 744 eurot, 2026. aastaks on prognoositud laekumine 775 000 eurot. Tõus ca 51% (Tabel 4) tuleneb Sopi-Tootsi Tuulepargi maismaatuulikutelt aastaläbi laekuvatelt keskkonnahäiringute hüvitistelt, laekumine 2025. aastal oli 303 041 eurot ja loodetavalt 450 000 eurot 2026. aastal. Maardlate kaevandusõiguse tasu ja vee erikasutustasu planeeritav laekumine on sama, mis 2025. aasta eelarves, see on ca 325 000 eurot aastas. 2025. aasta laekumisi mõjutasid vihmane suvi, mis takistas turba kaevandamist turbamaardlatest ja tööseisakud Anelema dolomiidi karjääris. Teadaolevalt jätkuvad 2026. aastal Eesti ühe põhimaantee Via Baltica ja uue raudtee Rail Balticu ehitustööd, mis vajavad suures mahus ehitusmaterjale. Sellest lähtuvalt on prognoositud ka maardlate kaevandusõiguse tasude loodetav laekumine.

Tabel 4. Keskkonnatasude laekumine 2024-2026

Tegevusvaldkond	Täitmine 2024	Täitmine 2025	Eelarve 2026 projekt	% 2026 vs 2025
38 Muud tulud	290 620	512 744	775 000	151%
sh maardlate kaevandusõiguse tasu ja vee erikasutustasu	238 319	208 003	325 000	165%
sh maismaatuulikute keskkonnahäiringu hüvitised	51 478	303 041	450 000	148%

Eelarve põhitegevuse kulude osas jaotatakse kulud majandusliku sisu järgi järgmisteks liikideks:

- 1) antavad toetused;
- 2) muud tegevuskulud.

Muud tegevuskulud on omakorda jaotatud personalikuludeks (tööjõukulud koos sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksuga) ning majandamiskuludeks.

Kulude üldine tõus 6% tuleneb Vabariigi Valitsuse poolt põhikooli ja gümnaasiumi õpetajale kehtestatud töötasu alammäära tõstmisest 8,2% (1820lt eurolt 1970le eurole täistööajaga töötamise korral) ja töötasu alammäära tõstmisest 886lt eurolt 946 eurole alates 01.04.2026. Samuti vältimatutest kuludest, mis on vajalikud olemasolevate tööprotsesside jätkamiseks ning on seotud kehtivate lepingutega.

Tööjõukulud moodustavad 62% valla majanduskuludest, sh hariduse tegevusalal on tööjõukulude osakaal on 77%, valitsemissektori (vallavolikogu ja vallavalitsus) tööjõukulude osakaal on 67%, vaba aja ja kultuuri valdkonnas 47% ning sotsiaalse kaitse tegevusala valdkonnas 45% põhitegevuse kuludest. Tööjõukulude grupis on eelarve suurenemine võrreldes 2025. aasta täitmisega 6%. Ülevaate tööjõukulude osakaalust põhitegevuse kuludes tegevusvaldkondade kaupa annab tabel nr 5.

Tabel 5. Tööjõukulude osakaal põhitegevuse kuludes tegevusvaldkondade kaupa

Tegevusvaldkond	Eelarve 2026	Tööjõukulude osakaal %
01 Üldised valitsussektori teenused	-1 870 116	67%
sh 50 Tööjõukulud	-1 248 962	
02 Riigikaitse	-17 662	100%
sh 50 Tööjõukulud	-17 662	
04 Majandus	-663 550	4%
sh 50 Tööjõukulud	-23 243	
05 Keskkonnakaitse	-182 293	0%
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	-341 359	19%
sh 50 Tööjõukulud	-63 572	
07 Tervishoid	-18 251	0%
08 Vaba aeg, kultuur, religioon	-1 776 910	47%
sh 50 Tööjõukulud	-842 742	
09 Haridus	-10 780 634	77%
sh 50 Tööjõukulud	-8 249 424	
10 Sotsiaalne kaitse	-3 929 467	45%
sh 50 Tööjõukulud	-1 762 061	

Põhitegevuse kulud majandustegevuse kulugrupis 55 on suures osas planeeritud 2025. aasta tasemel, tõus siiski 3% (Tabel 6).

Tabel 6. 2026. aasta eelarve põhitegevuse kulude jaotus vastavalt majanduslikule sisule

	Majanduslik sisu	Täitmine 2024	Täitmine 2025	Eelarve 2026 projekt	% 2026 vs 2025
	Põhitegevuse kulud kokku	-17 538 577	-18 540 412	-19 580 242	106%
41	Sotsiaaltoetused	-828 962	-882 647	-940 431	107%
45	Muud toetused	-386 805	-363 254	-379 191	104%
50	Tööjõukulud	-11 216 988	-11 522 487	-12 207 666	106%
55	Majandamiskulud	-5 096 252	-5 739 952	-5 883 087	103%
60	Muud kulud (sh reservfond)	-9 570	-32 073	-169 867	

Sotsiaaltoetused (kulugrupp 41) tõusevad 6% - alates 01. jaanuarist 2026 tõusis Põhja-Pärnumaa valla poolt hoolduskulu tasumise piirmäär valla elaniku kohta 600le eurole kuus, varasema 550 euro asemel. Tegevustoetused (kulugrupp 45) suurenevad 4%.

Kulugrupi 60 moodustavad põhiliselt reservfond summas 125 000 eurot ja 43 867 eurot, mis kuulub elanikele jagamiseks maismaal paikneva tuulelektrijaama tuuleenergia eest 2025. a vallale laekunud summast.

Põhitegevuse kulud tegevusvaldkondade lõikes on kajastatud tabelis nr 7.

Tabel 7. 2026. aasta põhitegevuse kulud tegevusvaldkondade lõikes

Tegevusvaldkond	Täitmine 2024	Täitmine 2025	Eelarve 2026 projekt	% 2026 vs 2025
Põhitegevuse kulud kokku	-17 538 577	-18 540 412	-19 580 242	106%
Üldised valitsussektori teenused	-1 832 096	-1 831 642	-1 870 116	102%
Riigikaitse	0	-17 662	-17 662	140%
Majandus	-417 877	-611 687	-663 550	108%
Keskkonnakaitse	-160 207	-172 106	-182 293	106%
Elamu- ja kommunaalmajandus	-335 722	-337 573	-341 359	101%
Tervishoid	0	-7 322	-18 251	249%
Vaba aeg, kultuur	-1 747 629	-1 662 798	-1 776 910	107%
Haridus	-9 843 360	-10 368 944	-10 780 634	104%
Sotsiaalne kaitse	-3 201 687	-3 535 724	-3 929 467	111%

Tegevusvaldkond 01 Üldised valitsussektori teenused sisaldab *vallavolikogu, vallavalitsuse, muud üldised teenused (osamaksud erinevates omavalitsusi ühendavates organisatsioonides, arvutiprogrammid, mis teenindavad tervet valda jt), kohalike omavalitsuste volikogude valimistega seotud kulude ja reservfondi eelarveid.*

Üldised valitsussektori teenused kasvavad ca 2% 2025. aasta täitmisega võrreldes peamiselt 2026. aasta reservfondi arvel, mida 2025. aasta eelarve täitmisel sellel tegevusalal ei kajastu, kuna reservfondi eraldised kajastatakse nendel tegevusaladel, kuhu eraldis tehakse.

- Vallavolikogu eelarve kasvab 2025. aasta täitmisega võrreldes 7%, vallavalitsuse eelarve väheneb 5%.

- Muude üldiste teenuste eelarves on kogu valda hõlmavaid IT kulud, samuti osamaksud kohalike omavalitsusi hõlmavates ühendorganisatsioonides, juriidilised kulud jms, mis põhiliselt on 2025. aasta tasemel, tõus 3%.
 - Valla turundamiseks on planeeritud 3000 eurot.
 - Reservfond on planeeritud 2026. aastaks summas 125 000 eurot.
- Tegevusvaldkonna eelarve kokku 1 870 116 eurot (9,6% põhitegevuse kuludest).

Tegevusvaldkond 02 Riigikaitse tegeleb riigikaitse ülesannete täitmisega, milleks on planeeritud 2026. aastal 17 662 eurot. 54% ulatuses rahastatakse seda tegevust riigi eelarvest. (toetus 9615 eurot).

Tegevusvaldkond 04 Majandus sisaldab *maanteetranspordi (vallateede), ühistranspordi korralduse (bussijaamade hooldus) ja üldmajanduslike arenguprojektide (sh valla üldplaneering ja tuuleenergeetikaga seonduvad tegevused)* eelarveid. Alates 2025. aastast on siin ka tegevusala nimega *Elektrienergia*.

- Elektrienergia tegevusala on määratud riigi poolt vastavalt Keskkonnatasude seaduse §21³ alusel maismaal paikneva tuuleelektrijaama tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasust elanikele jagamiseks.
2026. aastal kahe kilomeetri raadiuses elavatele elanikele jagamisele kuuluv summa on 43 867 eurot (ühele majapidamisele makstav maksimaalne suurus on võrdne 6 kuu Eestis kehtiva töötasu alammääraga).
- Maanteetranspordile on valla eelarves eraldatud 439 444 eurot, mis on 13% suurem 2025. aastal kulunud summast. Valla teede hooldus seisneb suvises teehooldes: kruusateede profileerimises, lõukaukude remondis, tolmutõrjes, teepeenarde niitmises, võsa niitmises, trüüpide remondis ja hoolduses, liikluskorraldusvahendite hooldamises ja uuendamises, kruuskattega teede kulumiskihi uuendamises ning talihoolduses - lumetõrjeks avalikult kasutatavatel teedel ja elanike koduteedel hajaasustuse piirkondades. Lumetõrje hanke maksumus suurenes 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga ca 55%. Lumetõrjele kuluvad summad on raskesti prognoositavad, sest on aastate lõikes väga erinevad, kuna sõltuvad ilmastikutingimustest.
- Ühistranspordi korralduse põhitegevuse kulude eelarve jääb sisuliselt 2025. aasta tasemele ja on 130 773 eurot.
- Üldmajanduslike arenguprojektide põhitegevuse kulude eelarves (49 466 eurot) kajastuvad tuuleparkide arenguga seotud kulud, mille hulgas on tuuleparkidega seotud töötaja ja juriidilise abi teenusega seotud kulud, mis kaetakse suures enamuses projektitoetuse arvelt. Siin kajastatakse ka üldplaneeringu lõpetamisega seotud kulud (ca 20 000 eurot).

Tegevusvaldkonna eelarve kokku 663 550 eurot.

Tegevusvaldkond 05 Keskkonnakaitse hõlmab *jäätmekäitluse ja avalike alade puhastuse eelarveid*.

- Jäätmekäitluse ja avalike alade puhastusele suunatud kulud suurenevad 2025. aasta kuludega võrreldes ca 6%. Avalike alade puhastuse eelarves kajastub ka heakorrakonkursi Kaunis Kodu auhinnafond. Tegevusvaldkonna eelarve 2026. aastal on kokku 182 293 eurot.

Tegevusvaldkond 06 Elamu- ja kommunaalmajanduse tegevuses sisalduvad *tänavavalgustuse ning elamu- ja kommunaalmajanduse eelarved, samuti kalmistute hooldusega, kriisivalmiduse tõstmisega ning Vändra saunaga seonduvad kulud*.

- Elamu- ja kommunaalmajanduse põhitegevuse kulude eelarve, mille tegevus hõlmab valla omandis olevate munitsipaaleluruumidega seotud kulusid, väheneb 2025. aasta eelarve täitmisega võrreldes 5% ja on kokku 90 340 eurot.
- Tänavavalgustuse põhitegevuse kulude eelarve on 2025. aastaga samal tasemel, 140 000 eurot.
- Kalmistute korrashoiuks eraldatavad summad tõusevad 2025. aasta täitmisega võrreldes ca 18% eurot (kalmistuvahtide palgad on seotud töötasu alammääraga) ja on kokku 94 179.
- Kriisivalmiduse tõstmiseks on eraldatud 3000 eurot. Täiendavad vahendid loodetakse saada projektitöö tulemusena.

Tegevusvaldkonna eelarve kokku on planeeritud summas 341 359 eurot.

Tegevusvaldkond 07 Tervishoid võeti 2025. aastal riigi poolt kasutusele vaimse tervise edendamiseks. Eraldatav riigipoolne toetus on 12 727 euro, millele lisandub kulude poolel vaimse tervise edendamise toetuse 2025. a kasutamata jäänud osa 5524 eurot, mis kandub üle 2026. a eelarvesse Planeeritud kulud 2026. aastal kokku 18 251 eurot.

Tegevusvaldkond 08 Vaba aeg ja kultuur hõlmab Pärnu-Jaagupi Spordikeskuse, Tootsi Kultuuri- ja spordikeskuse, Vändra alevi puhkepargi ja staadioni, Pärnu-Jaagupi Kultuuri- ja Spordipargi, Pärnu-Jaagupi tenniseväljaku, Põhja-Pärnumaa Noorsootöökeskuse, Vaba aja ürituste, Põhja-Pärnumaa Raamatukogu, samuti Kaisma, Pärnu-Jaagupi ja Suurejõe Rahvamajade, Vihtra Külakeskuse ning Vändra Kultuurimaja eelarveid, samuti valla lehe väljaandmisega seotud kulusid ning Lüdigi saali ja kunstigalerii eelarveid Vändras.

Rahva- ja kultuurimajades on jätkuvalt rõhk sisutegevuse arendamisel. Vändras jätkavad tegevust kunstigalerii ja publiku poolt väga hea vastuvõtu osaliseks saanud Lüdigi kontserdisaal, kus esinevad tunnustatud Eesti muusikud. Lüdigi saali kulud on tuludega kaetud, tagatud on Lüdigi saali toimimine omatulu ja Eesti Kultuurkapitali toel. Jätkame Põhja-Pärnumaa Festivali korraldamisega. See on samuti hea vastuvõtu leidnud kogupere üritus üks kord aastas, mis toimub kordamööda üle aasta Vändras ja Pärnu-Jaagupis. Kunstigaleriis on olemas vajalikud tingimused heal tasemel kunsti eksponeerimiseks.

Sporditegevuse harrastamiseks on mitmekülgsed võimalused nii Vändras kui Pärnu-Jaagupis. 2025. aastal renoveeriti põhilises osas Tootsi kooli staadion, 2026. aastal viiakse renoveerimistööd (tartaankate) lõpule. Valla omaosalusega toetatakse MTÜ-de poolt algatatud ja läbiviidavaid projekte erinevate spordiobjektide rajamiseks.

Tegevusvaldkonna eelarve kulud tõusevad ca 7% ja on 2026. aastal planeeritud kokku summas 1 776 910 eurot (9% eelarve põhitegevuse kuudest).

Tegevusvaldkond 09 Haridus. Põhja-Pärnumaa valla hallata on 10 haridusasutust: gümnaasium Vändras, 2 põhikooli (Pärnu-Jaagupi ja Juurikaru), lasteaiaga koos tegutsevad Pärnjõe Kool ja Tootsi Põhikool ning Kergu Kool, 2 lasteaeda (Pärnu-Jaagupi, Vändra) ja kaks huvihariduskooli (Vändra ja Pärnu-Jaagupi muusikakoolid).

Hariduse tegevusala kulud moodustavad 55% valla 2026. aastaks planeeritud põhitegevuse kuludest (2025. a 55%, 2024. a 54%).

Tegevusvaldkonna põhitegevuse kulud tõusevad 2026. aastal eelmise aasta eelarve täitmisega võrreldes 4%. Haridusvaldkonna põhitegevuse kogukulud kokku on 2026. a eelarve projektis ca 10,8 miljonit eurot, sellest tööjõukulud ca 8,2 miljonit eurot ehk 77% haridusvaldkonna kogukuludest.

- Noorte huviharidus ja huvitegevus on olnud riigi poolt toetusfondi kaudu toetatud tegevus, 2026. aastal eraldatakse toetusfondist selleks otstarbeks 99 760 eurot, mis võimaldab kulud planeerida 2025. aasta tasemel.
- Muusikakoolide tegevuse toetuseks riigi poolt rahalisi vahendeid ei eraldata, samas on muusikakoolide pedagoogide töötasu Põhja-Pärnumaa vallas seotud Vabariigi Valitsuse poolt põhikooli ja gümnaasiumi õpetajale kehtestatud töötasu alammäära tõstmisest 8,2% (1820lt eurolt 1970le eurole täistööajaga töötamise korral). Muusikakoolide eelarved 2026. aastal on kokku summas 624 295 eurot.
- Koolitoidu eraldised 2026. aastaks kinnitatakse koos muude riigieelarveliste eraldistega ja on endiselt 1 euro õpilase kohta päevas. Valla eelarvest rahastatakse täiendavalt õpilaste hommikuputru (0,26 eurot õpilase kohta).
- Hariduse tegevusvaldkonnas kajastatakse ka õpilasveo eriliinidele ja Vändra koolibussile kuluvad summad. Eelarve projektis on kulud planeeritud summas 144 232 euro, mis on 3% suurem 2025. aastal kulunud summast.

Tegevusvaldkond 10 Sotsiaalne kaitse hõlmab alates 2025. aastast 17 tegevusala, nende hulgas on kolm valla hallatavat asutust: *Vändra Alevi Hoolekandekeskus, Tootsi Hooldekodu ja Põhja-Pärnumaa Sotsiaalkeskus*. Viimases asutuses osutatakse lisaks kohaliku omavalitsuse kohustuslikele teenustele ka erihoolekandeteenuseid erivajadustega inimestele ning kulusid finantseerib Sotsiaalkindlustusamet (igapäevaelu toetamine, toetatud elamine, töötamise toetamine, päeva ja nädalahoid).

Tegevusvaldkond hõlmab 19% valla põhitegevuse kulude eelarvest (2025. a 19%, 2024. aastal 18%) ja on 2026. aastal 3 929 467 eurot.

Sotsiaalvaldkonna 2026. aasta eelarve arvestab arengukava tegevuskavas planeeritud tegevusi. Seetõttu on planeeritud eelarvesse ISTE projektitegevuste jätkumine, Kodud tuleohutuks projektis ja Imeliste aastate projektis osalemine. Samuti on arvestatud võimalusega toetada lapsevanemate toimetulekut erinevate koolitustega.

Sotsiaalkorterite renoveerimiseks on planeeritud investeerimistegevuse eelarveosas 20 000 eurot. Riigieelarvest rahastatavad toetused (toimetulekutoetus ja puudega laste sotsiaalabi) on planeeritud vastavalt toetusfondist 2026. aastal eraldatud summadele.

2026. aasta põhitegevuse tulem on eelarveaasta lõpuks prognoositavalt 1 166 221 eurot (ca 6% põhitegevuse tuludest).

Investeerimistegevuse eelarveosa on koostatud vastavalt KOFS § 16 lõikele 1 (Tabel 8).

Investeerimistegevuse tuludena on planeeritud vara müük (50 000), loodetav riigipoolne toetus hajaasustusprogrammile (45 000) ning intressitulu deposiitidelt (3000). Kokku 98 000 eurot.

Investeerimistegevuse kulude eelarveosa maht on 845 000.

Tabel 8. Investeerimistegevus 2026. aastal

Põhivara soetus on 2026. aastal kavandatud summas 595 900 eurot, sh valla teedele 474 400 eurot, Vändra lasteaia mänguväljakute renoveerimiseks 50 000 eurot.
Põhivara müüki on 2026. aastal kavandatud summas 50 000 eurot.
Saadav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks on kavandatud summas 45 000 eurot, see on riigipoolne toetus hajaasustusprogrammi toetuseks.

Antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks 90 000 eurot hajaasustusprogrammis osalemiseks. Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades. Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist maamajapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi. Hajaasustuse programmi rahastatakse Eesti riigi eelarve toel. Projekti maksimaalne toetus ühe majapidamise kohta on 6500 eurot. Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering peab kokku moodustama vähemalt 33% projekti abikõlblikest kuludest. 67% projekti maksumusest rahastatakse riigi ja kohaliku omavalitsuse eelarvest võrdsetes osades.

Osaluste, aktsiate ja osade soetust ega müüki ei planeerita, samuti ei ole plaanis anda laenu.

Finantskuludeks on laenude teenindamiseks makstavad intressisummad. 2026. aastaks on planeeritud finantskuludeks 160 000 eurot.

Finantstuludeks on pangaintressid jooksvalt hoiuselt ja see summa on 2026. aastal loodetavalt 3000 eurot.

Finantseerimistegevuse eelarveosas kajastatakse kohustuste võtmise ja kohustuste tasumisega seotud tulusid ja kulusid. Kohustusi tasutakse 2026. aastal 918 321 euro ulatuses.

Investeeringute katteks valla teedele on plaanis laenu võtta 500 000 eurot (valla teed 460 000 eurot, Vändra lasteaia mänguväljakud 40 000). Põhja-Pärnumaa valla netovõlakoormus on ca 38%, riigi poolt lubatud netovõlakoormus 2026. aastal 70% (vt Tabel 9).

Tabel 9. Laenu- ja netovõlakoormus 2024-2026

Aasta	Võetavad laenud	Tasutavad laenud	Laenukoormus kokku	Netovõlakoormus %	Lubatud netovõlakoormus %
Täitmise 2024	950 000	-750 559	5 485 642	38	75
Täitmise 2025	1 200 000	-1 389 009	5 296 633	37	75
Prognoos 2026	500 000	-918 321	4 878 312	38	70

Likviidsete varade muutuse eelarveosa kajastab raha jäägi kasutamist jooksva eelarveaastal ja vaba jäägi ülekandumist järgmise aasta eelarvesse. Vaba jääk kujuneb ülelaekuvatest tuludest ning kokkuhoitud kulude arvelt. Likviidsete varade 2025. a lõpu jääki plaanis kasutusele võtta ei ole.

Eelarveaasta alguseks vastu võtmata eelarve

Kui volikogu ei ole eelarvet eelarveaasta alguseks vastu võtnud, võivad valitsus ja teised alaeelarvete eest vastutavad isikud igas kuus teha väljaminekuid ühe kaheteistkümnendiku ulatuses eelmise aasta eelarve vastavatest väljaminekutest, kui need on kavandatud alanud eelarveaasta eelarve eelnõus vähemalt samas mahus. Kui alanud eelarveaasta eelarve eelnõus on väljaminekud kavandatud väiksemas mahus eelmise aasta eelarve vastavate väljaminekutega võrreldes, võivad valitsus ja teised alaeelarvete eest vastutavad isikud teha neid väljaminekuid ühe kaheteistkümnendiku ulatuses alanud eelarveaasta eelarve eelnõus kavandatust.

Valitsus võib teha eelarve eelnõus kavandatud väljaminekuid, kui nende tegemise tähtaeg saabub enne eelarve vastuvõtmist ja need tulenevad:

- 1) seadusest, seaduse alusel antud õigusaktist või volikogu õigusaktist;
- 2) enne eelarveaasta algust kohustuste täitmiseks sõlmitud lepingutest;
- 3) investeeringute elluviimiseks sõlmitud lepingust, väljakuulutatud riigihankest, põhivara soetamiseks sõlmitud antud finantseerimise lepingust või sõlmitud lepingu alusel saadud sihtfinantseerimisest;
- 4) kohtuotsusest.

Eelarve või lisaeelarvega võib kavandada eelarveosades kogusummana eelmisel eelarveaastal tegemata jäänud väljaminekuid, kui need tulenevad investeeringute elluviimiseks sõlmitud lepingust või välja kuulutatud riigihankest, põhivara soetamiseks sõlmitud antud sihtfinantseerimise lepingust või sõlmitud lepingu alusel saadud sihtfinantseerimisest.

Eelarveaasta jooksul võib eelarvet muuta lisaeelarvega, kui lõplikult selguvad riigieelarvest ja selles alusel vastuvõetud õigusaktidest tulenevad mõjud vallaelarvele või kui on lõplikult selgunud eelmiseks aastaks kavandatud, kuid tegemata jäänud väljaminekud, mida soovitakse jooksval eelarveaastal teha. Lisaeelarvet võib kasutada eelarveaasta jooksul laekunud sihtotstarbeliste eraldiste eelarvestamiseks ja/või aasta jooksul ülelaekunud summade suunamiseks arengukava tegevuskava katteks. Eelarve tulude alalaekumiste korral võib koostada ka negatiivse lisaeelarve. Lisaeelarvet menetletakse, võetakse vastu ja avalikustatakse samas korras eelarvega. Lisaeelarvet ei pea koostama, kui sissetulekud suurenevad ja väljaminekuid ei suurendata, väljaminekud vähenevad ja see ei ole tingitud sissetulekute vähenemisest, sissetulekud vähenevad ja samas summas vähenevad ka väljaminekud või sissetulekud suurenevad sihtotstarbeliselt eraldatud vahendite või annetuste võrra ja väljaminekud suurenevad nende arvel tehtavate kulutuste võrra.

Seletuskirja koostas
Eve Lempu
Rahandusosakonna juhataja-finantsjuht